

GRĂDEA-MARE (NAGYVÁRAD)
19 Iunie st. v.
1 Iuliu st. n.

Ese in flo-care duminica.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 25.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Amorul Elenei.

I.

Mămă întrebat adese, de ce cu-atâta chin
Vițea mi-o zărnescie cumplitul meu destin?
Și n'am știut răspunde, când étă o scrisóre
Trimisă de un suflet ce-l am mai drag sub sóre.
Cu tremur ieu scrisórea, la sinul meu o string,
De-atâta fericire așa-mi viniă să plâng.
Am înțeles acuma, de ce-s nenorocită,
Fiind c'asă te iute me simt eu fericită.

II.

Și vrea, când tã cu fruntea plecatã pe-a sa mână
Cântec fara nãscu cu glas incet o gãnã,
Cunștea-i transponãtã colinã iumea 'ntregã,
Unza duse 'n vânturi, ca paserea pribegã,
Cã simșinã pustiu ce vițea-i impresórã,
Rimã ferbute din ochiu-i se strãcorã;
É atunci de-o parte se stau la el privind,
Mă inima 'n peptu-mi de milã tresãrind,
Nãscușit dulce se-l tulbur, se-i deștept.
Zãndu-se 'niste stringându-l lin la pept.
Atã ferici e pe-acel care ții-i drag,
Cãntec stã ia lume la sin se-l stringi cu drag.

III.

Tei și tolaș me gândesc
Cã ai sãuți se nu citesc.
Cã nu-mi mai scrii,
Cã ai pustii.
Cã ai gândi la tine,
Cã ai săi la mine.
Cã ai săi,
Cã ai rãu imi va pãr.

M. Pompiu.

U. I.

Și dețeu pe om slab,
Cã ai cântã grieri mai
Cã ai scute in vre-o mo-

cirlã depãrtatã il apucã niște cãscãturi țapene și adorme ca pãmântul. Épa atunci pe picior printre copaci și peste ripe cine scie unde și 'ncãtrãu. Nu o fi durmit Pãdurețul tocmai mult, dar insedar, cãci când s'a treșit colo dupã mieșul nopșii épa perise de parcã n'a mai fost de când e lumea, și caut'o nene decã scii unde.

Dã Pãdurețul incoci, dã incolo peste vrémuri și bolovani, peste dëmburi și peste ripe, dar ia de unde nu e! Cum stãtea el așa mãhnit frãmëntându-și firea ce se facã își aduce aminte de rëndunicã, scuturã penișóra ce avea dela dënsa și rëndunica pe loc fu acolo intrebându-l ce nevoie l'au ajuns și la ce i-ar puté ajutã.

Pãdurețul i spuse necazul, ér pãserica o luã peste vërfurile copacilor, printre stãnci și vãi pe unde scia ea, și colo despre dinã ecãt'o numa vine gonind épa din dërpt cu o cetã intrégã de surori de ale ei; veđi cã me rog dvóstrã épa se ascunsesse intr'o scobiturã de stãncã și rëndunica o aflase acolo.

Pãdurețul mulțumesc rëndunicii, ia épa din dërpt și o duce stãpanii; și nu rësãrise ancã sórele pãnã a și dat'o in sémã. Mama Pãduri inholbã din ochi vëdend acest lucru, mai dãdũ niște ghionturi iepũ și cãutã se-și nece mãnia in sufletul seu plin de pëcate.

Colo despre sérã ia vomicul épa érãș din dërpt și merge cu propus tare de a se ține in putere in protiva vrãjmașului de somn.

Dar multe își propune omul și cu puține din propusurile sale se alege la sfërșit de vreme. Așã și Pãdurețul. A dus'o el cât a dus'o, mai numërand stelele ceriului, mai fluerãnd din buze cãte-o doinã liniscitã din țera lui; dar colo dupã mieșul nopșii, când cobórã luciferul cãtrã scãpëtat și grierii își lungesc cãntecul il apucã niște cãscãturi ca acelea și pace d'a se puté ține pe piciore.

— M'oiu intinde o lécã, cã tare-s rupt de drumuri, — își dișe el in gândul lui.

Și cum s'au lungit pe covorul molatec de pajisce au adormit ca cel ce nu-i pe lume.

Épa atunci o ia priñ codru iute ca o furtunã nepraznicã de pãrãiau vrëscurile și scãpãrau bolovani sub copitele ei oțelite și se ascunde binisor cine scie in ce infundãturã.

Când incepea a se respãndi ecãtã nopșii se pomenesc Pãdurețul spãriat ca cel cu gânduri mari și multe și dã dupã épa.

In o singurã raitã ocoli el totã impregiurimea aceea, dar se întorse érãș de unde a plecat cu frã asudatã de obesieã fãrã iec de isbandire.

In acea clipă îndoișă își aduse aminte de șopêrla, ce scăpase dela mörte și ce-i făgăduise ajutor in vreme de lipsă. Ia el iute solzul ce avea dela dênșă și-l scutură odată cu nădejde. Și nu trecu vreme de o clipelă până auđi șușuiel prin erbă șopêrla noastră de mai nainte.

— Ce nevoie te-a ajuns Pădurețule? — il intrăbă ea grăbită.

— Ecă ce și ecă ce vecină draga, — i dîse flăcăul destăinuindu-și necazul.

Șopêrla nici un ascultă vorba din urmă, ci o luă la fugă prin găurile ei intunecoșe și pe când se albise de diu ecăt'o numai cu o cetă întregă de surori de ale ei, gonesc din săltăți bieta epă care se ascunsese ne semne in atare găvăună sub pământ, pe unde penemul șopêrlelor.

Pădurețul parcă apucă pe Dumnețeu de picior, își vedu epa, mulțumi șopêrlii pentru osteneală și se spre arătare erăncenei sale stăpâne.

Mama Pădurii clăntăni numa din țințisori, când i venind și in acea mănîe turbată juăpui de câteva ori epa cu un par de fag ce avea la indemână; er prin crieri i trecură gânduri grele despre acest băețoi nêșdrăvên și isteț.

A treia ți după prânț scôte Pădurețul epa pentru cea de pe urmă öră la pășune și-și propune cu totă tărîa sufletului seu să nu se lase cuprins de acea rușinösă slăbiciune.

Dar er trece miețul noptii, er incep grierii a căută a lene și er il apucă pe Pădureț niște flori somnoroși și fără să vré cade pe erbă ametit. Pentru că me rog dvóstră eră acêșta măestria babii și ori cât să se fi ținut in putere flăcăul nostru nu putea eși la capet.

Atunci epa o ia erăș pe picior și intr'o clipă a perit ca o năluca.

A fi durmit binișor Pădurețul, pentru că când s'a deșteptat cântau rëndunelele și să zoriă in rêsărit. Iute dă el o raită prin tufșurile din pregiur, dar ori ce in lume ar fi dorit găsiă numai epă ba.

Măhnit până 'n suflet cum eră atunci își aduce aminte de solzul din urmă, ce mai avea dela sciucă; il scutură odată cu putere și nu trecu o clipă până își scôte sciuca capul din părăușul de alături intrăbând pe Pădureț, că la ce nevoie a ajuns și la ce i-ar puté ajută?

Flăcăul i destăinuî necazul și o rugă să-l scótă din primejdie, decă-i stă 'n putere.

— Nu te teme Pădurețule, că decă-i vorba numa de atăta, nu-i multă bătae de cap, să fim numai sănătoși și să fie bine in lume și 'n țeră.

Și o luă sciuca in a josuliă iute ca fulgerul de se tulbură apa părăului pe unde trecea. Cine scie prin ce bălturi și prin ce mări a fi umblat sciuca cu surorile ei de abiă când eșise sórele ca o secere de-asupra munților a venit cu epa udă și fleoscăiță ca vai de ea; fiind că boeri dvóstră acêșta invetată tálhăróică să ascunsese intr'un colț de mare cine scie la care capet de lume.

Pădurețul voios mulțumesc șopêrlii pentru ajutor, ia epa inainte și pe când rêsăriă sórele o dădea băbărcii in sêmă.

Mama Pădurii să pocnescă de necaz, nu alta, ca a scăpat din mână acest bujor de feciorăș, hufnesc de câteva ori in cóstă bieta epă și-i dîce flăcăului:

— Bine voia ce ți-ai impliat anul, te poți duce unde-i vrea, că ai cap bine invetă. Dar alege-ți reu nainte din acesii trei mánzi unul, că pate-mi-se că au fost tocmeła.

— Apoi de maică dragă, mi-aiu lăsa pe cei mai că nu pré mare slujbă ți-am făcut. — dîce Pă-

durețul pune-ă căpêștrul in capul mánzului și a treia ți.

Baba a perit odată in prima ei vedend ca și cumcum i scie flăcăul tainele.

— Ia fii cu minte Pădurețule și nu luă prăpălitot acela de mánz, — i dîce ea; — pentru o slujbă ca-acea ce mi-ai făcut cum pot eu să-ți dau o mirtógă de cal, că mi-ar eși in lume vestea de sgărcită și in ar uită Dumnețeu până aș mai căpeta un slugheș ca tine. Nu-i veđi pe aștialaltii doi cât sânt de trupeși și de sprintenei, alege-ți unul dintr'ênși să ne eși din casa mea nemulțumit.

— Să te vedă Dumnețeu maică și la bine și la rău pentru milostenia dumitale, da eu sânt indestulat și cu atăta. C'un flăcău sărac cum sânt și eu se potrivește mai bine mirtógă acêșta decât armășarii, ceia sprinteni. Despre acêșta parte nu te ingriji dumnia ta, că vină mea a fi decă nu mi-am ales când mea fost la indemână.

— Da bine fêtul meu, prost mai ești de fugi de bine, — dîce baba. Bagă de sêmă că-i ave nevoie in drumurile tale de un cal de încălecat, care să-ți fie și la bine și la rău credincios tovarăș, și bagă de sêmă, că mánzul ce ți-ai ales și-a lăsa pe la junătate de drum oșele cu cióarele. Și ți-o spun de pe acunat, că a doua öră nu te-oiu mai slobozi in herghelie se alegi.

Dar pace de invoire; Pădurețul lua mánzul de căpêștru sărută pe Mama Pădurii in mână și scote i grai:

— Remâneți sănětósă maică; ve veniți nese pentru găzduire și Dumnețeu să ve blagoslovescă averile și să ve lungescă zilele; că eu m'oiu trage cătră coliba mea.

Băbărea făcea spumar la gură in mânia ei și incep să plănuescă alte meștesuguri ca să-l rețibietul Pădureț și să-i ia vestitul cal in y mîni.

Dar nici Pădurețul nu a stat locatit cu m tovarăș. Au mers ei din pos numa ca cale de cături, er când au cotit după un desi, intur cepe mánzul a-i vorbi flăcăului cu glas de o chip:

— Dumnețeu să te norocescă săpâne, c sesi din inchișórea spurcată, in care me alla tătă amar de vreme; că nici nu ma poteam că s'ar alla cineva care eu primejdie veđi scótă pe mine.

Atunci se întorse mánzul de trece pe se făcú nene un șóimulean nêșdrăvên și pôte cutrieră pământul intr'o clipelă de Pădurețului mai departe:

— Sui pe mine săpâne și te nu ne-om oprí până la Mamonul te trage inimióră.

Pădurețul să cam umi călecă armășarul să prin nu să asvêrli odată asupra pământului. rile. Și in câteva cli lumii nóstre și trecură lăsând in urma lor p codului seu și sbu ozitor.

S'a dus Pădurețul prin lumea Snață-i numa că ajung

Aici nu scie ce nu-i acasă, i-o spu cum să facă și dîce framosă lui Lină

Intră Pădurețul cu fosta lui săbău

roși de plânsete. Cum îl vede ea pe Pădureț începe să ridă și să plângă, fiind că nu scia să se bucure sau să se temă de acesta întâlnire, er Pădurețul incremenit de frumsețile ei i dize:

— Vină!

Atunci se auți o pocnitură ingrozitoare de se cutremură palatul până 'n temelii, Dina tresări inspăimântată și dize:

— Pentru Dumnezeu vine Smêul!

Eră me rog buzduganul Mamonului, care de câte ori vinia acasă, îl svêrlia de câte 17 poște înainte; buzduganul lovia în porți cu atâta tãrie de să sguđuia și să punea singur în cui.

Pădurețul pomenit parcă dintr'un somn plin de plăceri liniscesce. Dina, ia buzduganul Smêului din cui și esind înaintea porții îl svêrle îndêrpt cu atâta putere, de a trecut pe lângă urechea Mamonului cale de 7 poște îndêrpt.

— Aha vitezul meu creștin, — dize Mamonul audind sbãrnăitura pe la ureche, nu ți-ai nimerit omul, că chiar Pădurețul să fii și te-oiu ajunge.

Pădurețul nu mai așteptă nimic, ci luă pe Dina lui în brațe, să puseră amêndoi pe cal și o luă calul la fugă ca un orecan cu mâi de aripi cătră luna noastră.

Abia au plecat ei și Mamonul a și sosit acasă; i spuse armăsarul lui, că Pădurețul a fost acolo și i-a dus Dina.

Mamonul să puse la o mesă linisct și-și întrebă armăsarul astfel:

— Mai pot be o bute de vin și mai pot fumă o majă de tutun până vom plecă în urma lor, Murgul meu.

— Ba nu-i be o picătură și nu-i trage un fum, — i dize armăsarul, — căci sub dênșu e fratele meu cel cu 9 inimi și ale mele 7 în veci nu să pot măsura cu dênșul.

Mamonul mânios îl juăpuesce de câteva ori și încãlecându-l îndată să aruncă turbat în urma Pădurețului.

Dar însedar, căci ei abia erau pe la jumătate de drum, când Pădurețul și trecuse în lumea noastră stringând la pieptul seu infocat pe Dina cea frumôsă, er Smêul neputend intra în acesta lume s'au întors îndêrpt.

A ajuns ei la locul unde fusese palatul Dinei și într'o clipelă să ridică în acel loc un nou palat strălucit, blănit cu smalt din sore și pardosit cu marmoră și pietri scumpe, cu tôte bogățile celui de mai înainte; câmpurile se curățiră de mărâcini și se umplură cu covore verđi de sêmênături grase, cu flori felurite și cu glasuri atrăgătoare.

Atunci i spuse Pădurețul Dinei sale că o iubesc, er ea cu lacrimi în ochi îl sãrută lung și infocat, drept respuns plin de înțelesuri; er în inimile lor s'or fi petrecut lucruri, care tineretul le înțelege și după care bêtrâni suspină la marginea vieții lor.

N'a trecut apoi multă vreme, me rog dvôstră, până s'au legat pentru vecie acești tineri și au făcut un ospet ca acela cum drept să ve spun nu s'a mai făcut de când e lumea poveștilor. Fost'au acolo ține fermecătoare, surori de ale miresei, fost'au Feti-frumôși cu țete rumene, fost'au crai și împerați cu crăiesele și împărătesele lor din totă lumea, fost'au tatăl și mama Pădurețului cu totă boerimea țerii lor, fost'au lume și țeră și au mai fost un povestăș mincinos și păgubaș. Și n'am veselit acolo 9 luni și 9 țile și aș mai fi stat, decă nu m'ar fi nmplut frica și dorul; că de o parte me frigeau la fnina quele cu ochii lor doioși, er de altă parte se încruntau cătră mine Feti-frumôșii când me scãpau câte-odată a trage cu ochiul vre-unei ține

fără Feti. Eu mai cu munte i-am lãsat acolo și am venit la dvôstră să ve spun o drăguțã de poveste, cum n'a fost și nu mai este, ca dea veți vre să credeți, er decă nu să mergeți să vedeți: că Pădurețul și Dina lui decă n'au murit trăiesc și ađi fericiți ca ângeri în rai.

I. T. Mera.

Sôrtea, Fatul și Ursita.

— La poporul român. —

I.

De multe ori s'a scris și s'a đis, ca să ne interesăm de tot ce auđim din gura poporului. Poporul e cartea, în care se află tot aceea, ce criticii cêrcă și doresc.

„Pãstrați tradițiunile!“ — dize Apostolul. Un adevêr aceste, ce ar trebui să se scrie pe fruntea ori-cãrui popor, întocmai cum au scris Academicii lui Platon pe frontispiciul academeii lor: „Sufletul e nemuritor!“... Tradițiunile întru adevêr sânt nemuritoare. Și cine le face nemuritoare? Poporul și numai poporul, er nu boerii seu domnii din salone, cari privesc în ele un ce superstițios, de ris și inconvenient veđi dômne! cu spiritul lunei moderne, în care se lãvălesc!

Pe timpul, când poporul formă o unitate mai strinsă, când adevă lumea nu eră atât de procopsită, când domnul, boerul, nu eră plin de idei moderne scãlciate, ci pãstră și el de datinile strãmoșești, când la ôșpețe boerilor se auđia viora mãiestră a vre-unui Barb-lãutar, atunci se înțelege că datinile, credințele, tradițiunile Românului erau în mare vigore chiar în clasele înalte a societății românesce. Eră timpul, când chiar Domnii și boerii bêtrânei Moldove țineau, ca la nunțile fiilor lor să se efectuească tôte datinile apãrținetore de acel act.

Atunci apoi și acolo puteai să-ți desmerđi ochii, privind cătrînța românescă, ce o purtă cu fală și grație moldovencele! Atunci și acolo puteai să-ți indulcesci sufletul și să-ți mângâi inima, când îți vinia la urechi dulcea melodie românescă din viora vre-unui lãutar, ce „cântă românesce“ și te adormia!

Astãđi? S'a schimbat lumea, frate. Par că Românul nu ar ave jocuri și hori destul de frumoșe, încât să fie necesitat ca la o petrecere cât de mică, să uđaugă și câte de tôte jocuri strãine. S'a schimbat mașina lunei și putem esclamá cu Pliniu: „Heu mores, Fabricii nos pudet!“

Intru adevêr, putem đice că multe obiceiuri și multe cântece bêtrânesce au dispãrut? Grație unor bãrbați ca Alecsandri și alții, cari interesându-se de tesaurul neprețuit, ce se află în sinul poporului nostru, au obosit și au adunat tot ce numai au putut, se formă est-mod basea edificiului literaturii naționale.

Și ôre nu sânt ei aceia ce au arêtat lumii, că Românul prin limba sa atât de doioșă, prin cântecele sale atât naturale, prin datinile, credințele și superstițiunile sale atât de vechi e mai aproape de vechii Români, de cât gițiile romanice occidentale?!

„Ce ve mai trebuie alte mãrturi? Ce ve mai trebuie atâtea documinte pentru a arêta originea Românului? Nu are Românul limbă? Nu e acesta un documint?... Faceți pe Hunfalvi, pe Roessler și alți pseudo-herodoți să cetescă acest documint și apoi, de ar întrece cu judecata lor istorică chiar pe Machiaveli, nu cred să mai scrie atâtea bãrfele despre noi!“

Nu are Românul obiceiuri, port, jocuri, umorul român? Durere! Adversarii, cari mângesc hãrtia, scriind despre noi nu le cunosc, și totuș cuteza să ne judece!

Dar ce?! Tot Românul știe, că mulți cari scriu despre el, nu scriu din impuls științific, ci mai mult din ură și dispreț. Abia câte un Jung mai așără pe bietul Român! Ne mângâiam însă, că minciuna nu ține trântă mult, și că în urmă, cei ce au făcut-o, vor deveni disprețul generațiunii următoare!

Deci merită cu fie-care Român să se intereseze de ce e a lui. Și ce e a lui? Limba, frumoasă sa limbă; datinile, portul și altele aduse de pe malurile Tibrului bătrân. Aceste sunt ale lui. Dacă le va iubi va trăi; dacă nu, va apune și va muri; căci popor fără limbă națională, datini, tradițiuni, proprii lui, nu se poate cugeta precum nu se poate cugeta stat fără teritor. Când vrei să esternuie pe un popor, iei limba, răpesci-i obiceiurile și poporul acela nu va mai exista! Ferul nu e în stare a zdrobi pe un popor și nu are acel efect, cel al răpirea limbii, a datinilor și a portului. Forțe minunate dice lilo-românul Vegezzi Ruscala cu privire la limba unui popor: „Pentru un popor e mai mare rușinea a-și pierde limba națională, graul sufletului său, de cât a-și pierde chiar libertatea!”

Dar să ne vedem de lucru!

II.

De când se naște omul până ce mure, el e conștient de un ce, ce lumea i dice: „Sorte”. — „Așa mi-i sorțea!” — „Ca să se las după sorțea!” — Est-mod auzim pe oameni de nenumerate ori. Est-mod auzim dicind de multe ori pe poporul român. Și acesta o dice Românul, de orice dișa lui isvorește din inima sa, din acea inimă dedată cu suferințe, din acea inimă, ce simțese! Par că se mai mângâie bietul Român când exclamă: „Dacă nu-e așa sorțea?!”

Credința ce o are Românul despre puterea Sorții asupra lui, e forte veche; ea e prefăcută deja în sânge și est-mod operează instinctualmente și mecanice asupra lui. Dacă vre-un om se innecă, pere în rebel, sulere vre-o nefericire mare, Românul dice despre unul ca acesta: „Așa i-a fost sorțea!” Românul crede, ca de când omul se naște până mure, asupra lui influințea un fatalism și că el e espus deosebitelor întâmplări; așa despre unul crede că e espus norocului în tota viața sa, despre altul din contra. Când vede pe un om ce-i merge bine, el dice: „Norocul nu-i dorme nici odată”. Dar despre unul, căruia-i merge rău, dice: „I-a perit norocul”.

Din acel motiv că întâmplările însemnate, ce vin asupra omului formează o intipărire, ce cu greu se scurge, omul în continuu își aduce aminte de acele întâmplări, continuu se ocupă de ele și cugetă la cantitatea și calitatea lor. Ci neputând afla adevărata cauză a acelor întâmplări, fie bune fie rele, el și-a intipuit o cauză unică, pre cât de nedreptă față de oameni, pe atât de schimbătoare; și pe această cauză a numit-o: „Sorte”, adică sorginta întâmplărilor atât bune, cât și rele. De aci apoi omenimea deosebesce între sorte bună și sorte rea.

Dar iubitul nostru popor român, când e pătruns de ceva rău, de multe ori se servese numai de cuvântul „sorte” fără a mai spune că ce fel de sorte. D. e. „Așa vre sorțea!” sau: „Mult se mai jocă sorțea cu mine!” „O! Sorte! Sorte!” etc. Er când el se află în dubiu cu starea sa în viitor, în cât nu știe că i va fi mai bine ori tot rău, el dice: „Me las în mâna sorții, ce-o vro, ceea o fi!”

La o întâmplare bună Românul dice mai mult: „Noroc mare”, de cât: „Sorte bună”. Mare noroc m'a mai bătut”. Cu toate acestea, el totdeauna presupune aci puterea sorții, care i-a trâmăis norocul său fericire.

De unde când un Român dela țară întâlnește pe altul mergând la târg cu o părechă de boi spre vên-

zare, el totdeauna-l întâmpină cu binevătarea: „Târg bun și noroc!” sau: „Noroc bun la târg!”

El aplică cuvântul „Sorte” mai mult pentru a însemna prin el un jug greu, ce omul poartă pe pământ; er „Noroc”, spre a însemna totdeauna: „Întâmplări fericite, cazuri bune și norocoase”.

Chiar est-mod e și la alte popore, atât vechi, cât și noue. Când Latinul vechiu voia să exprime un rău venit asupra lui, el dicea: „Casus me afflicto”; sau: „Sic Fata sunt”; sau: „Est-ne tibi Casus”; sau: „Dolere casum tuum” etc. Germanul sub cuvântul „Fall” de asemenea înțelege mai totdeauna o întâmplare rea și nefericită, sau un joc absurdnic al Sorții. D. e. „So ist der Fall!”

La toate poporele a fost și este credința, că fie-care om e espus altfel la puterea sorții, de cât altul. Toți oamenii cred, că fie-care om și-are sorțea sa, care-l urmărește pretotindenea: „Casus ubique, que suum sequitur”. Despre fie-care om se cugetă, că în momentul, când se naște și stă sorțea lângă el, și acesta apoi îl conduce în viață. Ba Turcii cred că la fie-care om a scris Dzeu, cu degetul pe frunte punctele principale din viața sa, dar oamenii muritori nu pot cetti acele litere, ei nu le ved. Și acesta superstițiune încă e pentru Turci un ce care involve în sine un „destin” ore-care, o croire ore-care a sorții. Și poporul nostru român dice: „Nu ție scris pe frunte să dobândesci ceea să creă!”

Er vechii Egipteni, părinții științelor și a magiilor, încă aveau multă treabă cu sorțea. Ei s'au nisuit ca să potă afla voia viitoare a Sorții din brașele de pe mâne; de unde „Chiromantia”, ce o eserceasă, până aci pe la noi unele țigance șirete. Ei ougetau că brașele manurilor, nu sânt alt-ceva de cât vre-o scrisore, ce ei nu o pot descifra. În urmă prin multă esperință și observare, au ajuns la atât, în cât de multe ori spuneau omului ce va fi cu el în viitoriu.

Tot est-mod au fost și Germanii vechi cu vechin și prima lor scrisore numită: „Rune”, pe care o au luat dela niște bețișore de frazin numite „Runen” ce le folosiau pentru a explica din ele viitorul. De unde apoi Runele gothice.

Fenicienii și în genere rasa semitică și-a format scrisorea dela dreapta spre stânga, din imaginarea, că puțini oameni sânt îndreptați și conduși spre fericire și noroc (spre dreapta), ci mai mult sânt îndreptați spre nefericire și necas (spre stânga) de vre-o fantoma nevățută de oameni.

Am amintit că fie-care om, crede că e condus de sorte, sau are sorțea sa proprie, pe care apoi lumea o numese și: „Destin”. D. e. Un om ore-care ajunge împărat. Ce dice lumea despre acela? „Așa a fost născut să fie împărat!” sau: „Așa a fost destinat se fie împărat!”

Turcii sânt așa dicind mai mult adoratorii și închinătorii Destinului. Ei asemenea cred că fie-care Turc își are destinul său, ce e mai puternic chiar de cât Mo-hamed profetul. Se știe p. e. din istoria turcescă, că pornind un Vezir dela Stambul cu o armată colosală spre Buda, dar plouând teribil când ostașii erau pe la munții Balcenici, totă armata a denegat vezirului ascultarea de a merge și a intră în Ungaria, strigând că ar lucra contra Destinului, ce nu a dat Turcilor această invasiune, de ore-ce el le-a arătat prin grăsnica tempestate, că nu consimțese.

Cei vechi, amintesc cu privire la sorte următoarele: Când Joe creă pe om, apără înaintea lui o ființă frumoasă, ținând într'o mână un ofiomorfon (stăciu de gerpi) er în alta un vas plin de faguri de mnere. Arogat pe Joe ca să-i deie ei pe om, cât îl va ține tot cu faguri de mnere. „Al teu se fia!” — dice Joe. Ei,

Castelul vânătoresc Jela Morizburg.

dar această jună înșelătoare, deveni favorită, și alegea cui întindea câte un fagur de miere; ba unora le dădea și câte o lovitură.

Așa croise ei prin concepțiunea lor ingenioasă tipul Fatului și al sorții. Și e așa până azi. Câți oameni nu sînt loviți de crudul flagel al sorții, și câte vaiete și alerimi, nu scote acest flagel al sorții, și câte vaiete și lacrimi, nu scote acest flagel din inima omului?

Sînt până în ziua de astăzi oameni cari pe față se dau de fatalisti. Dar nu oameni rustici, ci oameni cu carte. Cu toate acestea sistemul fatalistilor a fost combătut nu numai de filosofii bisericii, ci și de filosofii lumesci.

Nu numai poporul nostru e fatalist, ci sînt fatalisti și de cei cu capul, pline de idei, teorii și esperințe!

Unii filosofi pun credința rusticului în Destinate și crederea în sorțe și fatalitate numai la popoarele primitive și neculte. Ei dic: „Popoarele neculte ne mai fiind capabile să scruteze cauza deosebitelor efecte ce se întîmplă în lume, ce fac? Dic la toate: „Așă vră Ddeu!“ Și apoi tot acești filosofi, cari combat credința rusticilor sînt cei mai superstițiosi, căci ei intru adevăr cercă cauza lucrurilor, însă neputînd afla cauza cauzei, mintea lor se perde în neant și ei se întorc erăș de unde au purces; va să dică atît pot afla și ei, cît și un rustic. Căci etă unii sînt nihilisti, alții fatalisti, alții occasionalisti, alții sceptici etc.

III.

Trei momente principale are omul în viață. Acestea sînt: Nașcerea, Căsătoria și Morțea. Fie-care din acest moment, e incununat la poporul român de o mulțime de datini, ceremonii antice și altele.

Vorbim vorbi despre Naștere.

Românul crede (dar cam dispăre astăzi credința pe unele locuri) că la nașcerea ori-cărui om nescari ființe nevăzute stau la ferestă și dau noului născut sorțea sa în viață. Românul numesce pe acestea ființe: „Ursite, Ursitori, Ursitoare“.

Românul dic: „Așă mi-o cântat Ursitoarea la ferestă când m'a născut mama!“

Fetele mare merge pe la vrăjitori, ca să-și caute: „pe Ursită“; ad. să întrebe pe vrăjitoare ca să-i descopere, cine e acela, (sciut de Ursitori încă pe când s'a născut ea), cu care se va căsători; sau că are ea „ursită?“ Ce va să însemne, că ore are parte de căsătorie.

Ce erau oraclete, de cât nesc vrăjitori, cari spuneau oamenilor sorțea lor viitoare ad. ce sorțe le este designată de Ursite?

La poporul Daco-român până azi a ramas vorba: „Măi că bine (i-a cântat Ursita“. O baba, imi spuse odată, când ea a auzit pe cineva cântînd: „Doră numai Ursitoarele sciut cântă mai bine“. Mai este și acea datină, când se nasce vre-un copil, că moșile se tem a privi la ferestă, nu cumva să fie Ursitoarele, căci ei nu e bine să le veadă.

Ore nu a ramas cuvîntul: „a cânta“, (ce se dicte de Ursite) din timpurile vechi, când asemenea se dicea despre oracle că ei (oraciu) i-a cântat, așă său așă; de unde intru adevăr oraciu își da răspunsul seu cu două înțelesuri în versiculi rithmice. Așă d. e.

„Afirmo te Aeacida Romanos vincere posse“.

seu

„Ibis redibis nunquam in bello morieris!“ etc.

Este bine a ne interesa de tot cuvîntul ce se aude întrebîndu-se în datinile, superstițiunile și credințele poporului nostru, căci Românul în acestea are cu-

vinte remase chiar de acelea, ce erau întrebuițate de anticitatea romană.

Se știe că Românul la toate sărbătorile are anumite datini, pe cât de frumoase, pe atît de însemnate și sante. Aceste datine a fost conservate de el prin cursul seclilor, de când veni din Italia: El le-a păstrat, lui i-au fost dragi, căci a fost frumoasă și el s'a simțit mîndru cu ele. El le-a împreunat cu ceremoniile religiunii sale și est-mod sărbătorile romanesci au un colorit clasic, atît din punct religios, cît și profan. Sărbătorile Românului sînt creștine, er forma lor e sublimă și încântătoare. Crăciunul, anul nou, Paștele etc. Românul le incunună cu o mulțime de datine și datinile nu sînt rele (precum dic unii superficialisti) nu, ele sînt frumoase și Românul are mare atragere către ele. Colindătorii la Crăciun, darurile la anul nou, ouele roșii la Paști ore nu înalță acestea mult farmecul sărbătorii?

Voi să vorbesc despre datina populară, ce se face de poporul nostru în sera spre „Sânziene“.

Se știe, că fetițele și fetele mari merg în sera spre Sânziene pe câmp, adună florile numite Sânziene, le aduc acasă, le împletesc în cunună, dar fac atîtea cunună cîți căseni se află și apoi le aruncă pe casă. A cărui cunună nu se opresce pe casă la prima aruncare, despre acela apoi se crede că va muri, căci i-a „picat cununa“.

Dar fetele mari se servesc de astăzi ocaziune spre a-și căuta și „pe ursită“. Fetele adevărate crede, că decă are ursită, atunci demineța va afla în acea cunună un fir, seu mai multe de păr și încă negru, galben, va să dică după cum e părul aceluia ce o să-i fie bărbat. Și cine crede ea, că-i aduce acest păr? Ursitorile! Ea crede, că Ursitoarele se duc noaptea la patul celui june desemnat ei, i rup un fir seu mai multe din părul lui, vin apoi să-l pun în cununa ei de pe casă. Er ea demineța îl află acolo. Care fetă nu află fir de păr în cununa, se simțese rău și cugetă că ea intru adevăr nu o să se mărite. Despre acesta am întreat pe mulți, și toți a dis, că de multe ori fetele intru adevăr află fir de păr în cununa lor dela Sânziene. Noi însă aci nu facem critică, ci numai producem, ceea ce am auzit din gura poporului.

(Încheierea va urma.)

S. P. Simon.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindicate. —

(Urmare.)

35) *Sminta, smintă*. Cuvîntul „smintă“ este foarte usuat în graiul bănățenesc, și are asemenea înțeles ca „smintela“, dar mai întrebuițat de cât acesta pentru forma sa cea scurtă. În Transilvania încă este usuat cuvîntul „sminta“ după cum m'am incredințat dela bărbați demni de credință din Transilvania. Docteuru, metropolitul Moldaviei, psaltirea în versuri, Iazî 1673 pag. 53 dic: „intreg și fără smintă“. Deci ne cuprinde o mirare, cum pote dice dicționarul Academiei dela Laurian și Masșim pag. 543 vorbind despre „smintela“, cumcă: „unii au format și smintă în același înțeles, însă amîndouă (și smintela) sînt de rău gust“. Trist lucru când într'un dicționar românesc din 1871 se vorbesce astfel, neluînd în socotință, cumcă cuvintele „smintă“ și „smintela“ există dela începutul Românilor în limbă, și nu se pot înlătura prin fauririle unor oameni nepricepuți. Trebuie sciut cumcă, chiar din cuvîntul „smintă“ s'a format „smintela“ și „smintire“.

Cuvântul „smintă” și „sminti” însemnă în graiul bănățenesc în înțeles primar: a) error, errare lat., défaut, failir fr., Fehler, fehlen germ., d. e. a făcut o smintă, s'eu mai multe sminte în scrisore; smintă ta nu e vina mea; nu este om în lume fără smintă; a smintit pe om dela lucru; a smintit calea cea dréptă; trebuie băgat de sémă, căci ușor smintesc când când măsura; dă-mi pace nu me sminti când scriu; care lucră înțelepțesc nu smintesc; b) în înțeles derivat, figurat apoi însemnă cuvântul „sminta” și „sminti”: defect trupesc și sufletesc; defectus, perturbatio mentis lat., défaut, egarement de l'esprit fr., mangel, fehler, geistige Verwirrung germ., d. e. este cu smintă la picior, de aceea ambla schiop; nu te face cu smintă (smintéla) la cap (se dice de un om, care se face cu de adinsul nepriceput la cap, cu scop spre a seduce pe altul); acest cal este fără smintă (fără defect); ôla acesta are o sminta (când bați în ea și nu sună bine); omul acesta este smintit la minte.

Cumcă cuvântul „sminti” de după înțelesul primar însemnă numai „errare” lat., fehlen germ. se adevăresce și din Bobb: Dictionariu românescu-latinescu-ungurescu, Cluș 1822 tom. 2 pag. 374 asemenea și din dictionariul de Buda. Dositeiu, metropolitul Moldaviei: Psaltirea în versuri, Iași 1673 pag. 53 încă dice: „intreg și fără smintă”, de unde neîncredințăm nu numai despre vechitatea formei „smintă” ci și despre semnificațiunea de „error” lat., Fehler germ., a acestui cuvânt în acesta forma. Numai „sminti” drept participiu, se întrebuițeză mai vârtos pentru omul conturbat, adecă smintit la minte, și aci se vede apriat înțelesul derivat, figurat, ori metaforic al cuvântului.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 352 schimosind și intortocând înțelesul logic al acestui cuvânt, spre a pute scôte din el o etimologie slavă, spune că înțelesul primar al cuvântului ar însemnă: troubler, deranger, distrair, détrageur, porter dommage, faire tort, prévenir franc., adecă: trüben, in Unordnung bringen, zertheilen, aus dem Gange bringen, schaden, leiden, Unrecht thun, verdrehen germ., fiind că astfel cu înțelesul primar (nu figurat) trebuie traduse în germănescu cuvintele franceze. Mai de parte produce dl Cihac spre a ilustra cuvântul următoarele frase: „a sminti mintea cuiva”, egarer l'esprit a q. fr., care frasă este cu totul falsă, nepomenită și neauđită în graiul Românilor din Austro-Ungaria (numai un străin care nu a crescut cu geniul și spiritul limbei romănesci, pôte rostii o astfel de frasă); „a se sminti” se troubler, se deranger fr., adecă: a se turburá, a se confundá, care frasă nu pôte avé atare semnificațiune, de ôrece înțelesul primar al acestei construcțiuni este numai și numai: se tromper, s'egarer fr., sich täuschen, sich irren germ., érá înțelesul figurat pôte avé loc numai atunci când se rostesc și cuvântul „minte” (mens) dicând: a se sminti la minte.

Cuvântul „smintéla” asemenea este trădus réu de dl Cihac cu: trouble, dérangement, dommage, préjudice, tort fr., de ôrece „smintéla” are asemenea înțeles cu „smintă” precum mai sus arétarăm, și precum se vede înțelesul cuvântului din dictionariul de Bobb și cel de Buda. Participiul „sminti” spre a avé înțelesul de: turburat la minte, trebuie totdeuna să fie însoțit de „minte” (mens), s'eu se subînțelege acest cuvânt.

Dl Cihac combină cu cuvântul „smintesc” și cuvântul „sumuț” și „asmuț”, care are înțelesul de: excitare lat., hetzen, anhetzen germ., și acesta o face dlui érá tot cu acel scop de a mijlocii o etimologie slavă, căci altmintrele ne esistând nici o legătura în formă și concept, între aceste două cuvinte, nu putem s'el pricepem pe dlui.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 352, după ce a intortocat și falsificat estmod semnificațiunea cuvântului, îl deduce dela paleoslov. „sümesti”, „sümeta”, care însemnă: turbare lat., sümătat: turbatio lat., combinând și pe rus. „smustati”, „smutiti”, „smucati” cu înțelesul de: troubler, susciter fr., trüben, erwecken, anhetzen germ., pe croat. „smesti”, „smutnja”, „smucati”, „smutiti”: troubler, empêcher fr., trüben, hindern germ., „sméca”, „smetnja”, „smutnja”: trouble, tumulte fr., Trübung, Tumult germ. Dar trebuie să observăm, cumcă dl Cihac nu este original aci, pentru că impulsul la acesta nenorocita etimologia, l'a dat dl Miklosich: Lexicon paleoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 938—939, combinând și cuvântul romănesc „smintesc” cu paleoslov. „sümesti”: turbare lat., ne luând în socotintă, cumcă, nici forma mici conceptul cuvântului nu concede acesta etimologie.

Origina cuvântului este nesmintit romană, căci despre acesta marturisesce, chiar forma cuvântului, deci:

a) cuvântul „smintă” și „sminti” îl putem derivá dela „ex-mente” lat., pentru că „s” dela începutul cuvântului este urđit din „ex” lat., și însemnă un ce contra minții, o abatere dela minte și principiile sale normale, adecă însemnă o „eróre” chiar ca în „ex-lex” lat., care după Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisii 1840—50 tom. 3 pag. 154 însemnă: factum contra legem, injuria, maleficium, delictum — despre ce se pôte vedé și Diez: Grammatik der romanischen Sprachen, Bonn 1856—60 t. 2 p. 397 cu privință la semnificațiunea lui „ex” în: ex-heres, ex-lex, expers etc., dar

b) cuvântul „smintă” și „sminti” se pôte derivá și dela „menda” (mendum) latinesc, care însemnă „eróre” cu „s” protetic, neetimologic, care se prepune cuvântului numai pentru buna sunare, și astmod se face „s--menda” apoi prin strămutarea lui „e” în „i” și a lui „d” în „t” se face smintă. Despre acest „s” protetic dice Diez: Grammatik der romanischen Sprachen, Bonn 1856—60 tom. I pag. 327: „Die Sprache (italienische), fügt sich selten dem Worte ein unetymologisches „s” verstärkend vor, wie in: sbieco, sbulimo, scalabrone, smania, smaniglia, smergo, smintia, spiaggia — neben: bieco, bulimo etc. In den Mundarten wird diese Prothese noch weiter getrieben, besonders in der mailändischen”. Adecă: „Limba (italiană) adauge dinainte spre întărire nu arare ori un „s” neetimologic, ca în: sbieco, sbulimo, scalabrone, smania, smaniglia, smergo, sninfia, spiaggia, lângă: bieco, bulimo etc. In dialecte se estinde acesta protésă mult mai de parte, mai vârtos în cel milanes”. In Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845, apoi tot Monti: Vocabolario di Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 aflăm o mulțime de cuvinte cu „s” protetic d. e. sverza, spesega, scernere, sgrif, slavaz, slita smachina, smajvca, sciavo, sciambo, spuza, pentru: verza, pesega etc. In Toni: Vocabolario bolognese-ital. Bologna 1850 pag. 102—349 aflăm „scambi” pentru „cambio” ital., chiar ca în limba română „schimb”. In Morri: Vocabolario romagnolo-ital. Faenza 1840 aflăm d. e. slofa pentru lofa, sbelz pentru belz, sbiesun pentru biasimo, sbocc pentru bocc, sbuce pentru „buce”, scartozz pentru cartoccio, scurozz pentru coruccio, sfurbi pentru forbire, sgaf pentru gaf, slurdé pentru lurde, smadrize pentru madrize, smanché pentru mâncare, snarbé pentru nerbare. In Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 aflăm sliquid pentru liquid, sgonfi pentru gonfio etc. Tot Banfi în precuvântare ne spune, cumcă „sgonfia” însemnă în dialectul milanes „gonfiare” italiennesce, adecă: ganfá (ingânfá) inflá, érá în dialectul

toscan înseamnă „sgonfiare“ cu totul contrariul, adică : desgarfă, desinflă. În Angeli : Vocabolario veronese, Verona 1821 pag. 71—72 aflăm „spuzzar“ pentru „putire“, „strabelo“ pentru „trabello“, „strabuco“ pentru „trabucco“. În latinitatea evului de mijloc, după Dieffenbach : Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti a/M. 1856 asemenea aflăm acest proces cu „s“ protetic d. e. spenula pentru penula, spirgum pentru pîrgum, spoma pentru poma, stripa pentru tripa, scarsela pentru carsela etc. Până și în limba grecescă se află σουζφορ pentru μυζφορ. Astfel de procedura cu „s“ protetic are și limba noastră în „sturdiu“ (sturz) din „turdus“ lat., în „scórta“ din „cortex-cis“ lat. Apoi trebuie a sci cumcă „menda“ lat. pentru „error“ se află mai în toate dialectele italienești, drept aceste, este cuvânt al graiului popular. Din cele până aci spuse se documentează, cumcă cuvântul „sminta“ pöte derivă de după toate legile limbistice din „menda“ (error) latinesc, cu „s“ protetic, facându-se „smenda“ apoi „sminta“. Mai de parte :

c) Cuvântul „sminta“ și „sminti“ se pöte deduce și din „mentiri“ lat., care înseamnă „a minți“, mentir fr., lügen germ., pentru că acest cuvânt se crede a fi format ăra din „mente“ (minte) lat., și ar însemna un act contra minții, o abatere dela mintea sănătosă. În limba spaniolă „mentir“, „mentira“ și „mentiroso“ are semnificațiunea nu numai de „minți“, ci și de „sminti“. Tot asemenea aflăm în Burguy : Grammaire de la langue d'oïl, Berlin 1856 tom. 3 glossaire pag. 244 „mentir“ și cu înțelesul de „faillir“ și „manquer“ fr., fehlen, mangeln germ. Cuvântul acest „mentire“ primese în limba italiană și un „s“ protetic și sună „smentire“ și „smentirsi“, care are semnificațiune de : dementir, se contradir fr., lügen strafen, sich selbst wiedersprechen germ. Precum vedem cuvântul acest italianesc „smentire“ desvöltă deja semnificațiunea cuvântului românesc „smintire“, apoi înțelesul se întregesc în această direcțiune prin limba spaniolă și „langue d'oïl“ francesă. Însemnăm aci, cumcă în mai multe dialecte italienești au luat „mentire“ forma de „smentire“ cu „s“ protetic. Estmod aflăm în Porru : Dizionario sardu-italianu, Casteddu 1832 pag. 530 „sminciri“ și „smenda“, în Azzi : Vocabolario ferrarese-ital. pag. 279 „smentagh“, în urma :

d) Cuvântul „sminta“ și „sminti“ se pöte derivă și din „scemo“ și „scementito“ italianesc, căci noi aflăm în Blanc : Etymol. historische Grammatik der italienischen Sprache, Halle 1844 pag. 634 unde tractează despre dialectele italienești, cumcă „scementito“ (în dialectul dela Roma), care vine înainte într'o soneta, are semnificațiunea de „smintit“ (la minte), „matto“ italianesce. În limba italiană nu aflăm verbul „scementire“ dar de după datele aci produse trebuie să-l presupunem a esista în dialectele italienești, cu înțelesul de „sminti“, căci din „scementire“ și „scementito“ (resp. șimentire și șimentito) prin elidarea lui „e“ se face formal „sminti“ și „smintit“, și aci înțelesul logic nu lipsesce.

Deci credem a fi demonstrat mai pe sus de totă indoiela, cumcă cuvântul „sminta“ și „sminti“ este unul dintre cele mai vechi și straordinarie cuvinte de limba romană rustică. *

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

* În numărul premergătoriu 24 au intrat în acest tractat unele sminte cari se îndrăptă în următorul modă. Pag. 291 colona I șirul 18 de din sus se întregesc construcțiunea astfel : „Ă respunde „stearp“ în loc de „sterp“ este contra dinamiceii limbii mănă. Cuvântul „sterp“ se întrebuintează nu numai pentru

Oglindile magice.

Un tinăr fisic engles, d. W. E. Ayrton, a descoperit secretul proprietăților miraculoase ce au unele oglinzi japoneze. E multă vreme de când aceste oglinzi magice escită curiositatea Europei.

Di Stanislas Julien a avut dreptate când dicea : „Mulți învățați celebri au voit să descopere adevărata cauză a fenomenului ce presintă unele oglinzi metalice fabricate în China, și supranumite oglinzi magice, însă cercetările lor n'au avut nici un rezultat“.

De acum înainte putem și noi să fabricăm acele renumite oglinzi japoneze.

În Japonia, oglinza magică, obiectul unei adevărate venerațiuni, este un simbol religios ; se găsește în temple, la persoane cu poziții înalte și chiar în palatul imperial.

Marele palat dela Isé, în care fuse depusă prima oglindă de acest fel, ăre pentru Japonesi aceeași importanță ca sf. Mormânt la Greci și Armeni și ca Meca la mahometani.

Oglinda japoneză are tradițiunea ei mitologică.

Deița Sörele se necăji într'o di (pe atunci se supăra și deitețele ca simplele muritoare) ; se ascunse într'o cameră și îndată întunericul cuprinse lumea. Tristetea ăra pe toate fețele. „Dați-ne pe deița!“ strigă poporul spăimântat.

Deii o rugară să revie, însă deița ăra tot supărată, și nöptea continua a-și întinde vöulul seu cel negru peste pământ. Se tinu adunare, se încercă toate strata-gemele, dar însădar. Atunci deiți avură fericita idee d'ă fabrică o oglindă și a o aședă la intrarea peșcerii.

Deița vödu o aureolă de foc strălucind afară ; se vödu în oglindă și se cređu înlocuită cu o rivală.

Nu se mai gândi, și dintr'o săritură eși afară.

O lumină aurie cuprinse din nou pământul, și poporul entusiasmă se prosterna la picioarele deiței Sörele.

Când se fundă imperiul Japoniei, deița dete oglinda unui nepot al ei și i dișe : „Să consideri această oglindă ca pe un spirit al meu, să o conservi în aceeași odaie în care vei locui, și să o onorezi ca pe mine ănsă-mi“.

Dela această epocă depărtată, oglinda metalică se bucură în Japonia de un mare respect.

Ea se compune dintr'un disc de bronz can : de un centimetru în grosime și 15—25 centimetre în diametru ; are o mănășă de același metal încungitură cu bambuc. * Una din fețele discului are în relief deseme, embleme religioase, arbori, flori, animale etc. De altă față puțin bombată și perfect lustruită, este acoperită cu un amalgam (cositor și mercuriu) și constituie oglinda propriu dișă.

Când cineva stă în fața părții lucioase, se vede ca în ori ce oglindă ordinară ; însă decă se espune această față lustruită la rațele sörelui astfel ca să se reflecteze pe un paravan, se vede că apare pe acel paravan desemele care sânt pe dosul oglindei. Fie-care linie este reflectată luminösă. Efectul este analog cu acela care l'ar produce o oglindă tăiată pe liniile unui desen care și luminată pe la spate. Acestă justifică numirea

mueri ci și pentru animale“. Mai departe șirul 32 de din sus s'a tipărit „guinica“ în loc de „giuinca“. Șirul 13 de din sus „qnella“ pentru „agnella“. Colona II șirul 17—18 de din sus „sce“, „cf“ în loc de „sce“, „scf“. În șirul 2, 25 și 27 de din sus „italici“ pentru „italiei“. În urma pag. 292 col. I șirul 20 de din sus s'a tipărit „contradițiune“ în loc de „contractiune“.

* Un fel de trestie de India care cresce la o înălțime de 60 picioare. Să fac din ea bastöne numite bastöne de b bac.

ce se dă în China acestor oglinzi magice (ancă din secolul IX) numire care sună astfel: Theou-Kouang-Kien, séu: oglindă care poate fi pătrunsă de lumină.

Fenomenul este în adevăr curios. Discul de bronz este destul de gros și cu totul opac; pe suprafața lustruită nu se observă nici o linie — din cele din dos — nici chiar cu microscopul. Și cu toate acestea desemele în relief din dos se reproduc ca prin magie și cu o perfecțiune admirabilă pe paravan.

Cum, arbori și animale desemnate în relief pe o bucată de bronz espusă la lumină numai cu partea lucioasă, se pot reproduce la distanță pe o suprafață albă?

Multă vreme s'a căutat explicațiunea acestui fenomen.

Să poată chiar bănuși că primii fabricanți nu sciau acest mister cum nu-l sciau nici neguțătorii din timpul nostru.

Aceste oglinzi au fost cunoscute din antichitate, mai întâiu în China, apoi în Japonia și chiar în Grecia și Italia.

Istoricul italian Muratori vorbește de o oglindă magică găsită sub perna episcopului din Verona care fu mai târziu condamnat la moarte dela Martin della Scala, și despre o altă oglindă descoperită în casa lui Colla da Rienzi, pe al cărei dos se cetia: Fiorone.

Acest fel de oglinde erau foarte răspândite prin oraculele grece și etrusce și pe la fermecătorii din Evul Mediu.

Mulți învățați din epoca noastră nesciind ce se dăce, au conchis că oglinda japoneză este o mistificare, o scamatoriă.

Sir David Brewster credea că fabricantul ascundea un facsimile al imaginii în relief în mijlocul metalului.

Wheatstone, Arago, Humboldt, Savart, emiseră, cam pe la 1833, teorii cari n'au putut rezista când s'au esaminat cu atențiune.

Italianul Govi (cari locuia în Franția la acea epocă) pare că indică cel dintăiu soluțiunea problemei; însă numai după numeroase cercetări experimentale ale dlui Ayrton, nu se mai poată pune la îndoială cauza adevărată a reflecțiunii luminoase produsă de oglinzile japoneze.

Totul depinde de fabricațiune. Dar nu se poată admite că primii fabricanți au sciat mai dinainte acest rezultat; s'a dat acestor oglinzi proprietatea ce au, fără intențiune; ea a rezultat din chiar modul cum au fost fabricate. Etă cum sânt făcute:

Discul este format dintr'un aliagiu compus din 75 părți aramă, 23 cositor și 2 sulfur de plumb și de antimoniu.

Aliagiul se tornă într'un tipar format din două părți circulare lătărețe. Pe o față a tiparului sânt deseme sculptate: arbori, animale, etc. cari se reproduc în relief pe discul turnat.

Rondela metalică obținută cu modul acesta, nu e așa grosă și este pusă pe o măsă de lemn unde se începe a fi lucrată. I se dă în partea opusă reliefele o mică curbură care face discul puțin convex. Spre acest scorb, metalul trebuie răzuit încetșor pe suprafața nedesemnată cu un instrument de fer numit „magebo”. Instrumentul apăsă pe metal, îl desformeză puțin câte puțin, așa că-i face suprafața concavă.

Însă acest magebo luându-se de pe disc, presiunea înceteză și elasticitatea metalului îl ridică cu atât mai energic cu cât fusese mai mult apăsă, astfel că suprafața metalică mai întâiu concavă devine convexă.

Se lustruesce apoi și se unge suprafața cu un amalgam de mercuriu și cositor 50 la sută.

În timpul când se imprimă metalului curbura, se produce o particularitate care dă cheia problemei.

Metalul se desformeză cu mare greutate în părțile cari corespund reliefele din partea cealaltă a discului, reliefele rezistă; și când luăm instrumentul și elasticitatea metalului tinde a bombă discul; nu-l poată bombă în punctele corespunzătoare cu liniile în relief. Acesta are de efect d'a mântine plane și chiar concave liniile metalului aședate simetric în dosul reliefele.

Aceste inecualități de curbură nu se pot observa cu ochii liberi; și liniile concave pe care ochiul nu le vede, sânt arătate într'un mod distinct de lumina reflectată pe suprafața lustruită. Se scie că un reflector convex face să divergeze rațele luminoase, pe când un reflector concav le intrunesc și le încrucieșază.

Liniile concave de pe oglindă jôcă rolul de reflectori concavi; intrunesc rațele și pe ovalul alb, reprodus pe paravan de lumina solară reflectată de oglindă, se ved într'un mod distinct în linii strălucitoare, liniile corespundente ale desemnului în relief. Imaginile apar astfel luminoase.

Henri de Parville.

C u g e t ă r i.

Omul răbdător este mai de lăudat de cât omul curajos.

Fugi de un bine presinte decât în viitor trebuie să-ți faci vr'un rău.

Cu mâna închisă nu prinzi musce.

Vorbesce puțin, și ascultă mult.

Nu amână pe mâne ceea ce poți face astăzi.

Un foc mic încălșesece mai mult de cât un foc mare care arde.

Când esti singur gândesce-te la defectele tale; când esti în societate uită pe ale altora.

Cel ce nu poată se se stăpănescă vorbind, este ca o cetate deschisă, care nu este încungiurată de ziduri.

Silesce-te să fie bun ceea ce gândesce; căci decât gândurile sânt bune, acțiunile tale vor fi și mai bune.

Un frate este un amic dărut de natură.

A gândi o fericire curată, este a voi un cer fără nori.

Lucreză ziua spre a avé dreptul să te odihnesci nóptea.

Bucuria sufletului întreține sănătatea corpului.

Mai bine să fii muștrat de un om înțelept, de cât sedus prin lingușirile unor nebuni.

Își iubescce cineva prietenul chiar decât ar fi făcut rău la totă lumea.

Cine are pre mulți amici, n'are nici unul.

Un cuvânt din gura amicului are puterea unui tăiș de sabie.

Un amic lângă tine e mai bine de cât unui frate departe.

În șilele de nenorocire se cunosc adevărați prieteni.

La o móră, la un césornic și la o femeie, totdeuna este ceva de reparat.

Cerul innorat și femeile sulemenite nu duréză mult.

Femeile au argint viu în creeri și cêră în inimă.

Greșela cea mai mare ce poată comite un om este d'a-și uită că a fost intim cu cineva.

Omul căruia i e fôme pentru că nu are pâne, și omul căruia i e fôme pentru că bucătarul seu îl face să astepte, sânt același om fisic. Deosebirea este în omul morale.

Amorul platonice este cea mai mare minciună ce ne facem nouă ênși-ne.

Mama lui Stefan cel mare.

La inaugurarea statuei lui Stefan cel mare in Iași și dl B. P. Hășdău a rostit un discurs, ca delegat din partea corpului profesoral din Oltenia.

Din acest discurs frumos reproducem următoarea parte pré interesantă și instructivă :

„Stefan cel mare, gloria numelui românesc și una din stelele cele mai strălucite ale gintei latine, eră fiul unui Bogdan-Vodă, ucis la 1454 de cătră un rival al seu numit Petru-Aron.

In intervalul celor doi ani cât a domnit Petru-Aron, ce se făcea ôre cu marele Stefan, remas fără tată? Unde se va fi adăpostit el dinaintea urgiei aceluia ce-i ucisese pe tată și-i răpise tronul?

Ecă ce ne spune Cronica lui Urechia sub anul 1456 :

„După doi ani a domniei lui Petru Vodă Aron, rădicatu-s'au dela *Țera Muntenescă* Stefan-Vodă, feciorul lui Bogdan-Vodă, cu mulțime de ôste muntenescă. Petru-Aron a fost strivit, er Stefan a devenit Domn al Moldovei.

Acest refugiu in țera Muntenescă și ajutorul căpătat dela Munteni rămăneau până acum o enigmă. Domnii cei destronați și copii lor fugiau in străinătate ca să-și caute un adăpost numai acolo pe unde aveau amici devotați cuscrii seu nēmuri. E bine, astăzi enigma se limpedesce, căci fântănele istorice ne permit a constată, că . . . muma lui Stefan cel mare eră *Oltencă*.

Intr'un crisov dela 9 iuliu 1446, făcënd mănăstirii Probota mai multe donațiuni, marele Stefan ȳice : „pentru sufletul tatălui nostru Bogdan-Vodă și pentru sufletul mumei nōstre Maria . . .” Prin urmare, muma eroului se numia Maria. Dar Stefan mai avea o soră numită tot Maria ; apoi din nevestele sale succesive, trei au purtat acelaș nume.

Pentru deosebire, muma Domnului eră cunoscută in popor ca *Oltencă*. In pomelnicul dela mănăstirea Bistrița, descoperit prin neobositul zel al dlui D. Sturdza, călugării chiar din acel timp pomenesc fōrte lămurit : „pe Stefan-Vodă fiul lui Bogdan-Vodă și pe muma-sa *Ol.énca*”.

Stefan cel mare eră Moldoven prin tată, Oltén prin muma. Și ce muma ! O eroină, de care trebuie să se fălescă in veci valea Oltului. Cronicarul Neculcea ȳice, inregistrând o legendă din gura poporului : „Stefan-Vodă cel Bun, bătendu-l Turcii la Rēsboieni, a mers să intre in cetatea Nēmțului, și fiind muma-sa in cetate nu l'a lāsāt să intre și i-a ȳis că : „paserea in cui-bul seu piere”, ei să se ducă in sus să stringă ôstea, că isbēnda va fi a lui ; și așā pe cuvēntul mäne-sa s'a dus in sus și a strins ôste . . .”

C e e m a m a ?

(Din Dvorzak.)

Mama e o *inimă*, pruncii sânt gura, din acestia putem, sci ce locuesce in inima maternă.

Mama e un *grădinar*, pruncii sânt florile, la acestia putem vedē cum le grigesce mama.

Mama e o *flacără*, pruncii sânt lumina, din lumină să pōte judecă cât de puternică e flacāra.

Mama e o *vită de vie*, pruncii sânt struguri, des-

pre struguri se cunōsce de ce soiu, bun au rēu e vița?

Mama e un *capital*, pruncii sânt camăta, din camăta să pōte deduce importanța capitalului.

Mama e un *pom*, pruncii sânt fructele, despre acestea să cunōsce pomul.

Mama e o *flōre*, pruncii sânt albinile, acestea cu-leg cu atât mai multă miere, cu cât e mai multă in flōre.

Mama e un *orologiu*, pruncii sânt arētătōrele, acestea ne arată cum umblă orologiul bine seu rēu.

Mama e un *păstor*, pruncii sânt oile, din vivacitatea pruncilor să pōte cunōsce diligența mamei.

Mama e un *suflet*, pruncii sânt corpul, sufletul lo-cuiesce in corp viu.

Mama e o *pēnă de scris*, pruncii sânt ênsași scri-sōrea, din conceptul scrisōrei se cunōsce autorul.

Mama e un *năier*, pruncii sânt barca, acēsta mer-ge acolo unde e indreptată.

Mama e o *trimbîță*, pruncii sânt echoul ei, despre acesta se cunōsce bunătatea trimbîții.

Mama e o *regină*, pruncii sânt supușii, ferice, de trei ori ferice de supușii cari au o regină bună și in-telēptă.

Ioan Petran.

Bucătăria la Greci.

Sântem noi ôre tot atât de delicați gastronomi in vēcul al nouē-spre-decelea pe cât erau *Grecii* in seco-lul lui Pericles?

Decă arta bucătăriei a ajuns in ȳilele nōstre la un grad de perfecțiune extremă, am incuragiat noi cel pu-țin pe novatori, după cum se făcea la Atena in *timpul* Aspasiiei?

Ecă un exemplu care de sigur va fi apreciat, in timpul de ospete in care trăim.

In anul 470, inainte de Cristos, ômenii din finan-ce, de chef și gastronomii renumiți din capitala Aticeii, formase o societate pentru incuragiarea și desvoltarea industriei culinare. Statutele prevedeau intre alte arti-cole, că un premiu de mai multe sute de drahme eră fundat in scopul de a recompensă procedeul cel mai minunat pentru a pregăti prepelițele, pânticele de lă-custe și de bondari, rinichii de șopērlă și urechile de veverite.

La concurs se presintă un număr imens de can-didați. Comisiunea intocmită in acest scop făcea să funcționeze sub ochii sei pe concurinți, inaintea furna-lor instalate pe piața publică ; ea nu împărtea pre-miile și recompensele de cât după ce bucatele erau gustate in piață chiar.

Dar marea cestiune gastronomică, agitată la Ate-nieni, fu acea a trufelor. Nu se cređu, că se va putē respłăti mai bine pe inventatorul unui bun procedeu pentru a pregăti acēsta suculentă ciupercă, de cât de-cernēndu-i dreptul de burghesie.

Un anume Chiromenes cāstigă premiul. Metoda constă in acēsta : „se inveliau trufele încārcate cu slă-nină de porc din Tesalia, impreună cu usturoiu, smo-chine uscate, miere și struguri uscați intr'o turtă de pastă ; totul eră stropit cu vin alb de Corint și apoi eră copt in timp de o ôră”.

Creдем că gastronomia din secolul nostru nu ar fi de loc partizani ai unui asemenea procedeu ; dar ôre nu s'ar putē formă capitaluri pentru a fundă un premiu destinat a respłăti pe inventatorul unei noi pregătiri culinare a trufelor?

Cu acēsta ocasiune să amintim o anectodă hazlie.

Pe la începutul primului imperiu, erau în Paris trei case celebre pentru buna lor bucătărie, trei mese unde se scia ce vrea să dică a mânca: principele Schwarzenberg, ambasadorul Austriei; Ocurard, celebrul furnisor și Cambaures.

Aceste mari personaje își disputau cei mai buni bucătari din Europa. Ei își furau unul dela altul bucătării cu niște sume enorme.

În timpul ernei din 1805. un bucătar șarlatan, dicând că e brevetat de o mulțime de curți străine, anunță la Paris că el a inventat și a servit la masa unui pașă nisce trufe à la Aspasié.

Cambaurs se grăbi de ai oferi o mulțime de bani, pe care bucătarul îi primi. Bogatul arhi-cancelar invită îndată la dejun pe gastronomii rivalii săi, Ocurard și Schwarzenberg, pentru a gustă faimoșele trufe, care fură servite invitaților ca nec plus ultra al acestui gen de mâncare.

Dér de abea gustară și îndată se și sculaiu de la masă, cu nisce contorcosi și spasmi ingrozitoare, amenințând și blestemând pe gazda lor.

Verificându-se lucrul, se constată că aceste trufe nu erau de cât nisce cartofe carbonisate și amestecate cu lucrurile cele mai sărate și mai pipérate.

Amfirionul, ferbând de mânie, voi să-și resbune imediat pe bucătar, dér acesta luase precauțiuni d'a se face nevăzut.

Câte va zile mai pe urmă apărut un panflet în versuri caraghiase atribuit lui Desaugiers: Trufele lui Cambaures.

E e h o.

O aventură ciudată.

Acum câteva zile, bătrânul rege ale Sacsoniei eră la vânătoare împreună cu împăratul Francisc Iosif.

Apucându-i nóptea și aflându-se pré departe de reședință, cei doi vânători zăriră o căruță condusă d'un țeran.

— Să ne urcăm în această căruță, — dișe împăratul.

— Să ne urcăm! — răspuse regele. La vânătoare ca la vânătoare.

Țeranul i primi cu plăcere, și, după ce sfârșiră călătoria, împăratul i dete câți-va florini și-i dișe sușidând:

— Scii pe cine ai avut în căruță?

— Pe legea mea, nu.

— Pe împăratul Austriei și pe regele Sacsoniei.

Țeranul convins că avea a face cu doi mistificatori, întrebă la rândul seu cu un aer îndrăzneț:

— Dar dv. scii cine sânt?

— Nu.

— E bine! eu sânt șahul Persiei.

Și dete bici calului.

*

Ecă un anunț nostim găsit în diarul „Times” din Londra:

De vëndut

O maimuță, o pisică și un papagal.

A se adresă la dl Williamson, Morry-stret, care, însurându-se, nu mai are nevoie de aceste animale.

*

Copii teribili.

Dșóra Lili n'a fost cuminte și de aceea a fost dojenită de cătră bunică-sa care voiesce s'o silască a cere ertare.

Lili se împotrivesce.

— E bine, decă nu vrei, am să chem pe dracul să se te ia.

— Sciu fôrte bine că n'are să vie! Nu-mi e frică. Tata dișe în totdeuna vorbind de tine:

„Să te ia dracul!” Și cu tôte acestea esti tot aici.

Castelul vânătoare delă Morizburg.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 301. —

Ilustrațiunea din nrl prezintă ni revocă în memo-rie epoca de mult trecută a cavalerilor, epoca în care eroii evului de mijloc petreceau timpul în lupte și vânătoare.

Impresurat de păduri seculare, pe malul unui lac cu apă cristalină se nalță castelul cu turnuri, în care din când în când resună sgomotul veseliei.

Cavalerii din giur și din depărtare s'adunau acolo spre a petrece dimpreună; apoi societatea urcându-se pe cai, eșea la vânătoare prin codrii și munții plini de căprioare.

Dar acuma în castel e tăcere. sgomotul a încetat, căprioarele nu se mai tem de vânători, ci es înainte castelului să beie apă.

I. H.

C e e n o u ?

Sciri personale. Dl T. Maiorescu, carele ne-a onorat cu promisiunea d'a scrie și pentru fôia noastră, va întreprinde în luna lui iulie și august o călătorie prin Șvițera. — Pr. SSa Ioan Szabo, episcopul de Gherla, a fost decorat cu crucea mare a ordinului Francisc Iosif.

Hymen. Dl dr. Absolon Todca, avocat în Câmpeni, la 19 l. c. ș-a încredințat de soție pe dșóra Sabina Const. Cetățian, fiica dlui subjude de acolo și din giur a ținut marți după Rusalii o conferință în care s'a ales un comitet pentru primirea adunării și pentru arangiarea părților sociale ale ei. Din petrecerile cari se vor arangia cu acea ocaziune amintim, că în ziua primă se va da un concert, ér a doua un bal. Se speră, că la acesta adunare se va întruni un public numeros, căci Lipova situată între Transilvania, Ungaria și părțile bănățice, este fôrte potrivită pentru asemenea adunări culturale românesci.

Societatea pentru fond de teatru român va ținé anul acesta adunarea sa generală în Lipova la 6 și 7 august st. n. Inteligența română de acolo și din giur a ținut marți după Rusalii o conferință în care s'a ales un comitet pentru primirea adunării și pentru arangiarea părților sociale ale ei. Din petrecerile cari se vor arangia cu acea ocaziune amintim, că în ziua primă se va da un concert, ér a doua un bal. Se speră, că la acesta adunare se va întruni un public numeros, căci Lipova situată între Transilvania, Ungaria și părțile bănățice, este fôrte potrivită pentru asemenea adunări culturale românesci.

Concursurile Academiei române. 1) Premiul Năsturel-Herescu seria B. de 4000 lei, destinat celei mai bune cărți în limba română cu conținut de orice natură, tipărită dela 1 ianuarie 1883 până la 31 dec. 1883. 2) Premiul Statului Heliade-Rădulescu de 5000 lei, pentru cea mai bogată colecție de arii vechi populare române. 3) Premiul Lazăr de 5000 lei, pentru cea mai bună carte în limba română cu conținut științific, tipărită dela 1 ianuarie 1883 până la 31 dec. 1883, seu pentru cea mai importantă invențiune științifică făcută în decurs de doi ani precedinți premiării. NB. Concurinții la aceste premii vor binevoi a trâmite la cancelaria Academiei române în Bucuresci — palatul universității — operile lor în câte două-spre-dece esemplare, până la 31 decembrie 1883. *Concursurile viitoare.* 4) Marele premiu Năsturel-Herescu de 12,000 lei se va decerne în 1885. 5) Premiul Statului Lazăr de 5000 lei, pentru „Studiu asupra agriculturii, industriei și comerțului în România” se va decerne în 1885. 6) Pre-

miul Alesandru Ion de 4000 lei pentru „Istoria Românilor în Dacia Trăiană, de la Aurelian până la fundarea Principatelor Moldova și Țera-Muntenescă”, se va acorda în 1887.

Castelul regesc din Sinaia are să fie gata la toamnă. Atunci apoi se va face inaugurarea. Pentru solenitatea aceea s'a comandat la Berlin medalii comemorative.

„**Furnica**“, cassa de economii din Făgăraș ș-a ținut adunarea constituantă în 15 l. c. Președinte ad hoc fu ales dl Alesandru Micu, notar dl G. Muntean. Direcțiunea societății s'a compus astfel: dnii A. Micu, Vis. Roman, B. Stanciu, N. Cosgaria, I. Roman, H. Duvlea, G. Făgărașan. Comitetul de supraveghiere: dnii N. Cipu, D. Chiserian, B. Negrița ordinari, B. Boeriu, D. Șerban suplenți. Se speră, că la 1 aug. institutul va începe activitatea sa.

Monument pe câmpul libertății. „Gaz. Tr.“ a propus să se redice un monument pe „Câmpul Libertății“ la Blaș care să eternizeze memorabila adunarea națională din 1848. În urmarea acestui apel tinerimea română din Alba-Iulia a și colectat pentru scopul acesta o sumă de bani, cari s'a înaintat la redacțiunea numitei foi.

O invențiune românescă. Se comunică „Românului“, că dl Trăian Teodorescu a sosit la Zürich, unde a intrat în relațiuni cu casa Escher Wyfs et Comp. pentru construirea batelului sub marin inventat de dsa și pentru care Camera României a votat un credit. Casa de mai sus adoptând propunerea, va pune în curând în lucrare batelul care va fi astfel construit ca să aibă o rezervă de aer atmosferic suficiențe pentru 12 ore de manevră sub apă la o adâncime ce se va determina după trebuință. Ecleragiul se va face prin electricitate.

Un monument în memoria lui Schopenhauer. Este vorba în Germania să se rădice un monument în memoria filosofului Arthur Schopenhauer. Profesorul Max Müller adresază o scrisoare ziarului „Times“ din Londra, pentru a solicita, în favoarea acestui proiect, sprijinul Engliterei în privința căreia Schopenhauer a fost unul din cei mai sinceri amici. Acest monument va fi rădicat la Francfort, unde marele filosof a petrecut cei din urmă ani ai vieții sale.

Iluminarea canalului de Snez. Ferdinand Lesseps espune în Academia de științe din Paris, că crearea unui al doilea canal peste istmul de Suez este otărite de Companie pentru a face față trebuinței unei transit ce crește în fie-care zi ș'a cărui însemnătate întrece ori-ce prevedere. Până la facerea acestui nou canal, și pentru a răspunde unei neindestulări trebuință orele de noapte pentru trecerea vaselor. Dăr mișlocele de iluminare întrebuințate până acum n'au dat rezultate mulțămitoare. În loc d'a aședă lampel electrice pe vase, se vor instală faruri electrice pe marginele canalului. Prin urmare Lesseps solicită de la electriciani confratii săi din Academie cunoscințele proprii pentru a asigura eficacitatea acestei noi iluminări. D-nii Brégnét și Loewy au și făgăduit concursul lor d-lui de Lesseps.

F e l i u r i m i.

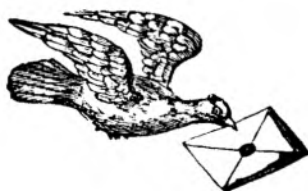
Conservarea fructelor. Un doctor american a făcut niște curioase esperiențe în privința conservării substanțelor vegetale și animale. Se aședă fructele:

mere, pere, struguri, etc. în straturi de bumbac ordinar puse în cutii de tinichea după care apoi se închide cutia cu un capac bine lipit. (Unii arendași americani negligeză d'a închide s'a lipi bine cutia ceea ce face rău). Trebuie apoi a păstră aceste cutii într'o odăi seu magasie recoroasă, însă unde să nu înghețe. Trebuie asemenea a se băgă de sémă, că bumbacul șilece cō cerea pómelor, de aceea fructele ce ar voi cineva să păstreze în acest chip, trebuie a le culege înainte d' se cōce de tot.

Cultura viilor în Japonia. În Franția s'a format uă comisiune specială din ordinul ministerului d' agricultură, pentru a merge în Japonia să studieze cultura viilor în această țară. După raporturile primite la ministerul de agricultură din Franția, rezultă că în Japonia via este cultivată în regiunile cele mai frigurose. Membrii comisiunii sunt însărcinați să studieze posibilitatea aclimatisării în Franția a viței japoneze; în ca de reușită, să speră că are să se întindă cultura viei din Japonia în totă Franția.

Din carnetul unui bibliofil. Sunt mulți omeni cari își inchiuiesc că cărțile sunt făcute pentru a se dea pe ele. Adesea se cumpără o carte pentru a dice „O am... 'ți-o voiu imprumuta...“ Alții cumpără cărțile numai pentru a le creiona pe margini. Unii ar în trebuițe cu plăcere o carte pentru a usca o urdică. Femeile iau adesea o carte: „Pentru a si pune în antru carliunții; Pentru a rupe o pagină s'aprinđă focul. Pentru a copia o scrisore de amor bine făcută; Pentru a o citi, când este vorba de Codul penal la articolul: separațiune.“ Sunt lucruri pe cari o femeie le dă înapoi: un șal, o umbrelă, etc.; dăr o carte? nici o dată!.. Cel mai mare semn d'admirație al unei femei pentru uă carte, este d'a o tăia repede și d'a o rupe trecându-și degetele printre foi.

Poșta Redacțiunii.

Deva. Ați reclamat înainte de a apăre nr. 24. Cum să înțelegem acesta?

Dnei N. M. în Iasi. Se va publica. Cerem și continuarea.

Bucium-Poeni. Cele două poezii se vor publica. Așteptăm și novela promisă.

Dnei E. Z. în L. Binevoii a ni le trămite și vom alege din ele.

Călindarul săptămânei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sərbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminecă	19	1	Sf. Iude fr. Dlui.	4 21	7 46
Luni	20	2	Sf. Metodie ep.	4 22	7 46
Martți	21	3	Mart. Iulian d. Tars	4 23	7 45
Mercuri	22	4	Sf. Evservie.	4 24	7 45
Joi	23	5	Mța Agripina.	4 24	7 45
Vineri	24	6	(+) Nasc. Sf. Ioan Bot.	4 25	7 44
Sâmbetă	25	7	Mța Fevronia.	4 25	7 44

Semestrul prim januarie—junie și treiluniul al doile april—junie va espiră cu nr. 26. Onorabilii nostri abonanți sânt rugați a-și innoi abonamentele de timpuriu, căci abonanții a conto numai ne incurcă socotelile, de aceea noi nici nu putem primi asemenea abonamente.

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu #nariul lui Eugeniu Hollósv în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.